

De Dienst van het Boschwezen heeft in de laatste jaren veel bemoeienis gekregen met de *Pinus Merkusii*-bosschen in de Gajolanden. Zooals bekend is, werd reeds een proefbedrijf voor de winning van hars en terpentijn in dit gebied gevestigd.

Door de schrijvers van bovengenoemde publicatie werd gedurende hun diensttijd als (opper) houtvester in de dienstkring Sumatra's Oostkust een onderzoek ingesteld naar de groeiplaatsen, de botanische en boschbouwkundige eigenschappen van deze boomsoort en naar de technische mogelijkheid van de winning van hars en terpentijn. De verzamelde gegevens werden bewerkt als mededeeling van het Boschbouwproefstation.

In het tweede hoofdstuk wordt een uitvoerige beschrijving gegeven van het voorkomen in het belangrijkste groeigebied: Centraal Atjeh. In vier stroomgebieden worden totaal 17 groeiplaatsen onderscheiden.

De bestaande botanische beschrijvingen zijn, aangevuld met talrijke eigen waarnemingen, in hoofdstuk III behandeld, terwijl de boschbouwkundige gegevens zijn neergelegd in de hoofdstukken IV tot en met VIII.

Verder worden nog behandeld de tapproeven, de chemische en technische eigenschappen van de hars en de terpentijn, terwijl in het laatste hoofdstuk in het kort nog iets wordt medegedeeld over den rechtstoestand der bosschen en over de exploitatievormen.

K.

KORTE MEDEDEELINGEN VAN DE NED.-INDISCHE VEREENIGING TOT NATUURBESCHERMING

No. 2

De Natuurbescherming is in Nederlandsch-Indië langzamerhand de kinderjaren te boven. Wij verheugen ons tegenwoordig in het bezit van een reeks natuurmonumenten, waarvan wij een deel mogen beschouwen als te zijn de kern van het noodzakelijke natuurreservaat, waarvan elke moderne staat tegenwoordig het groote belang inziet; een kern waaromheen zich reeds een aantal andere natuurmonumenten beginnen te groepeeren, die het gevolg zijn van den wensch om speciale, met zorg uitgekozen terreinen te beschermen tot behoud van een karakteristieke flora en fauna. Terwijl dit specialisatie-proces zonder twijfel nog geruimen tijd door zal gaan, is er ook, niet het minst op instigatie van de Internationale Commissie voor Natuurbescherming, sinds eenige jaren een strooming waarneembaar om te komen tot daadwerkelijke instandhouding van bepaalde, met uitroeiing bedreigde diersoorten. De thans in behandeling zijnde Dierenbeschermingsordonnantie voorziet tot op zekere hoogte weliswaar in deze behoefte, maar teneinde een doeltreffende instandhouding te verzekeren zijn er bovendien gebieden noodig, waarin de te beschermen dieren over een groote oppervlakte hun natuurlijke levensvoorwaarden vinden. Daarom heeft de Ned. Indische Vereeniging tot Natuurbescherming eenigen tijd geleden den eersten stoot gegeven tot het ontwerpen van een nieuwe ordonnantie, die niet alleen zou voorzien in de wettelijke instelling en instandhouding van Natuurmonumenten, welke term algeheele bescherming impliceert, maar ook in die van Wildreservaten, waarin de bescherming van bepaalde diersoorten op den voorgrond zal staan en voor het overige slechts dat in stand gehouden zal worden, wat voor een onbedreigd voortbestaan dier soorten noodzakelijk wordt geacht. Deze nieuwe ordonnantie, waarvan wij binnenkort het afkondigen tegemoet mogen zien, zal daarom heeten „Natuurmonumenten- en Wildreservaten-ordonnantie”.

Een der dieren, die speciale bescherming genieten is de groote varaan van Flores en Komodo, *Varanus komodoënsis* OUWENS. Teneinde uitroeiing van deze merkwaardige diersoort met zijn zeer klein areaal te voorkomen zijn reeds voorloopige maatregelen getroffen. De aanvraag om een deel van zijn verspreidingsgebied als natuurmonument aan te wijzen, wacht slechts op het afkomen der nieuwe ordonnantie. Verder zijn er reeds onderhandelingen geopend om te komen tot het instellen van een reservaat voor groot wild in Zuid-Sumatra en Atjeh, terwijl later ook de andere groote eilanden aan de beurt zullen komen.

Het doel van deze Korte Mededeeling ligt echter niet op het gebied van de bescherming van diersoorten. Nu men bij de natuurbescherming in Ned. Indië in het stadium gekomen is, dat men zich heeft afgevraagd, welke dieren tegen uitroeiing beschermd moeten worden, komt vanzelf de vraag naar

voren: Zijn er wellicht ook *plantensoorten*, die met uitroeiing bedreigd worden? Gelijk uit het volgende blijken zal, is dat zeker het geval t. a. v. sommige orchideeën. *De bedoeling van dit stukje is nu in de eerste plaats om te trachten zooveel mogelijk gegevens te verzamelen omtrent nog meer plantensoorten, wier bestaan wordt bedreigd*, teneinde aan de hand van die gegevens te kunnen nagaan wat ter bescherming kan worden gedaan en vervolgens bij de Regeering stappen daartoe te doen. De Vereeniging moet daartoe echter kunnen wijzen op bepaalde getuigenissen en zij zou dan ook hierbij *de hulp en medewerking willen inroepen van de lezers van De Tropische Natuur, zoomede van Bestuursambtenaren, Houtvesters en alle anderen, die door hun werkkring met deze vraag in aanraking komen*. Wie daaromtrent inlichtingen kan verschaffen, zij zoo vriendelijk ze zoo uitvoerig mogelijk mede te deelen aan den voorzitter der Vereeniging, Dr K. W. DAMMERMAN, Zoölogisch Museum en Laboratorium, Buitenzorg.

Onlangs ontving Dr DAMMERMAN een brief van den bekenden ijveraar voor natuurkennis en natuurbescherming, den heer L. COOMANS DE RUITER, Controleur B. B. te Pontianak, met zeer onrustbarende berichten omtrent het uitroeien van sommige orchideeën-soorten. Zonder te willen vooruitloopen op een artikel voor *De Tropische Natuur*, dat de heer COOMANS DE RUITER in portefeuille heeft, mogen hier ter illustratie enkele passages uit dien brief worden aangehaald, teneinde aan te toonen, welke gevaren hier dreigen:

„Het aantal in Borneo voorkomende orchideeën, dat in Europa door kweekers gevraagd wordt, is gering te noemen. In hoofdzaak zijn het de grootbloemige *Paphiopedilum*-soorten, waarvan *P. Lawrenceanum* het meest in trek is.” „Van den grooten kweeker WOLDEMAR NICOLAI, Coswig bij Dresden, ontving ik een brief om hem te willen leveren: *Paphiopedilum Lawrenceanum*, *P. Rotschildianum*, *P. Stonei*, enz. per 1000 stuks. Onnoodig te zeggen, dat ik mijn medewerking voor deze zaak niet heb gegeven. Het moge echter als bewijs dienen, dat er spoedig iets gedaan moet worden, voordat de beste vindplaatsen zijn uitgerooid.”

„Een Belgische firma heeft zich in 1928 in verbinding gesteld met een Japanschen orchideeën-handelaar ter plaatse en van den Goenoeng Kelam zijn duizenden Venusmuiltjes gehaald, die als *P. Lawrenceanum* naar België werden verscheept. Medio 1930 trof ik bij genoemden handelaar verscheidene goed ontwikkelde exemplaren met knop aan, die door mij werden aangekocht, omdat ik twijfelde of deze orchideeën nu werkelijk *P. Lawrenceanum* waren. Toen de eerste bloem zich opende, kon in ieder geval met zekerheid worden vastgesteld, dat de Belgische firma een strop had, daar niet de fraaie, grootbloemige *Lawrenceanum* te voorschijn kwam, maar een veel kleiner en lang niet zoo fraai geteekend Venusmuiltje, dat aan de hand van mijn boeken voorloopig gedetermineerd werd als *P. Büllenianum*.”

„Natuurlijk, dat behalve deze Venusmuiltjes, ook allerlei andere soorten la u (collectief naam voor orchideeën, verbastering van den naam van den Engelschen Natuuronderzoeker LOW) van den Kelam werden verzameld en aangezien de Inlandsche plantenverzamelaars er niet het minste verstand van hebben, werd alles maar medegenomen wat op boom of rots groeide. Ik heb twee keer de aankomst van een scheepslading orchideeën uit de binnenlanden te Pontianak bijgewoond en ik kan U de verzekering geven, dat het een bedroevend gezicht was. Slechts een klein percentage kwam goed over en hiervan waren alleen de grootbloemige soorten verkoopbaar, de rest kon als oud vuil worden weggesmeten.” „De Goenoeng Kelam is thans vrijwel leeggeplunderd”.

Tot zoover de heer COOMANS DE RUITER, wien wij voor zijn activiteit en belangstelling voor deze zaak wel hulde mogen brengen. Indien er elders dergelijke misstanden bekend zijn, laat men dan niet aarzelen, zulks ter kennis van de Vereeniging te brengen.

VOOR SCHELPEVERZAMELAARS

De heer C. H. J. VAN LANGEVELD, Gasthuissingel 42, Haarlem, zou zich gaarne in verbinding stellen met personen, die hem aan buitenlandsche schelpen zouden kunnen helpen voor zijn verzameling. Hij is bereid om te ruilen tegen Nederlandsche schelpen en porto te vergoeden.

Mevrouw Dr M. VAN OORT-LAU, Katja-katja Wetan 86, Bandoeng, zou ook gaarne in het bezit komen van schelpen, hetzij door ruilen, hetzij door overname. Tevens vraagt zij naar een adres van een schelpenhandelaar in Indië.
